

OLÁH ANDRÁS

Gyalogáldozat

OLÁH ANDRÁS

Gyalogáldozat

Pomáz, 2007

A TEMETŐŐR VALLOMÁSA

*„keressünk elveszett hazát”
(László Noémi)*

időtlenül

mi dolgozunk itt
a magunk teremtette
rezervátumok mélyén
ahol – ha egymásba nézünk –
kitágult pupillájával
a múlt néz vissza ránk...
*hogyan is akarhatnánk
lát a jövőbe látni
mikor a jelenbe sem...*

az eladott lelkek arborétuma

patkányul tanul a koldus
– ez ám az ügyes konspiráció –
régí házunkat repkény futja be
a sok barbár rokon mind alázatos
kábultan köszön egy árnyék
kezeiben rég halott virág
elvegyülünk egy kocsmapult előtt
hol az undor még leküzdhető

csavargó

az éhség kiszorította
éjszakáiból az álmokat
várótermek szennye keveredik
visszabőfögött emlékekkel
mégis tisztán látja hogy a jó
és rossz között csupán
árnyalatnyi a hangsúlyeltolódás
s ha jó az intézkedő közeg
az arctól elválík a mosoly
s megnyílnak
a lélek-mélyi kráterek

a temetőőr vallomása

hazafelé menet
árokpartok marasztalták
az idő fölfalta halott éveit
megfojtotta emlékeit...
szépen formázott sírhantok
szálltak szembe a föltámadó széllel
s mikor a toronyóra éjfélét ütött
s angyalok énekeltek spiccesen
a tuják és a borostyán szegte
fejfák között akkor látta meg
a koponyával barátkozó
a dán királyfit

műtét után

körül csupasz hangulattalan falak
vibráló neonba sűrített mérgek
gyógyszer-áztatta éjféli lidércek
szítják mélyről jött rossz ízű álmomat

ágyban reked a szó – a vágy szendereg
rólam tudomást se véve – mint a vak –
lábam közt fásult arcú nővér matat
– fúrge ujjai közt katéter remeg

zsiborog tompán a szem a szív az agy
véres kötés szédeleg a térd alatt
az idő – e semmi – kétfelé szakad

s míg túl az ablakon birkózik a fagy
az elfolyó gyönyör sápadt hűgyszaga
úgy árad szét mint az élet illata

minden a régi

fecskék hazudták szemünkbe a tavaszt
csivitelő közvetlenségük
megtévesztette a hiszékenyeket
az utcán érthetetlenül megnövekedett
a napszemüvegesek száma
csak a Jereván-kertben heverték
durcásan egymáson az asztalok-székek
s köztünk is megmaradt
a rég tetten ért távolságtartás
az elsuhanó reggelek fényében

mérlegelve

(J. A. emlékének)

kábán nézed mint úszik a dinnyehéj
s hogy Dunába ölik a hajléktalant
látod: a szennyes ár örvénylik alatt
vonz a mély és téged győzköd hogy ne félj

mérgeznek néptelen pályaudvarok
s szemben a falra feszülő kereszttel
este lopott fa lángjánál melegszel
– hogy mit érlel sorsod még nem tudhatod

megmaradsz magyarnak számkivetve is
poste restante küldöd el mindegyik dalod
s a hírekből tudod meg: te vagy a halott

ki sínekre száradt testtel fekszik itt ...
romló húsodat szótlantul kiméred
marad utánad némi apró s egy mérleg

tévedés

bent rekedtél
tévedéseid ablakát bezártad
hazug tükrök kereszttüzében
maradtál az átlag
arcok mosolyok nyomok
koptak el benned végleg
megváltás lett a spaletták
rád omló szürkesége
s a penészes falak között
mint rég elfelejtett románcot
emlegeted nosztalgizva
a magadba fojtott szabadságot

síratófal

a semmibe futó sínek
végén toporgunk

üresek vagyunk
mint a kifordított
zsebek

közöttünk
a magány settenkedik

fekete álmok

tekinteted
kiszáradt medrében
a halálra ismerék

köd állja utunkat

hátra arcot vezényel
a csüggedt kiszolgáltatottság

mögöttünk a jövő:
álmok álmok
puffadt teste sodródik
az idő Csele-patakjába fúlva

halottak napján

a sötétség összekulcsolja
kezét fölöttünk
az idő már csak porladó
csontokban mérhető...

mohó csönd oson
a tuják közé
borostyánba öltözött fejfák
támaszkodnak egymásra
mint a részegek...

de mikor végre közel hajolna
hozzánk Isten
mi visszasettenkedünk
az örökkévalóból a mába...

mezítenül

mérgezett telek havával takarva
két part közt mélyen kucorog a bánat
fekete varjak seregei szállnak
mint szélnek feszített foltos vitorla

nyüszít bennünk a belénk gyúrt félelem
mezítenek vagyunk mint a tenger
így köszönt ránk a józanító reggel
és összecsuklik körül a végtelen

nem háritom át – magamnak kerestem
én pusztítottam magamban a vágyat
s vigaszt nem nyújt már semmilyen alázat...

de *most sem* Júdás szenved a kereszten
s mint a platánok kínálkozó testét
pusztító féreg rágja szét az estét

a cédrusok között

Isten fõnn az égben fegyvert tisztogat
ketrecbe gyûlnek az õngyilkos vadak
összetört kõtáblák õrzik titkukat
Jeruzsálem beteg cédrusai alatt

a távolodó talp alatt kő ropog
tudod: itt a vég – s csak a semmi örök –
utolsó szavad elfedi a homok
magányos maradsz a cédrusok között

rebbenő madár riasztja vágóvad
síkol az erdő ölelkeznek a fák
vadul hullámszik és tombolva árad

mint lövészárkot rohamozó bakák...
alkony motoz a bokrokon – nem vagy ott –
porrá izzik a perc: már minden halott...

cinkosok

Márai Sándor emlékének

feslik a hazugság gyûrött ruhája
tekintettedben elnémított terek
álmok foglya vagy – már csak a múlt keres –
lehangoló kód bandukol utánad

motoznak zsebedben idegen kezek
s a zsoldárokból kiszivárgó hangot
ujjbegyvel követed mint írást a vakok
– titkolt titkokra kiáltasz most nemet

a szív keresztútjain feltorlódnak
– mert minden a semmi mélyéből ered –
s fájnak a befelé vérező sebek

cinkosan néz le rád a szétporló nap
– így lesz körülted a legnagyobb csaló
a koponyádba küldött pisztolygolyó

köznapi szentek

(Bócsi Krisztián fotái mellé)

pecsétes norvégmintás pulóverben
közöttünk botorkálnak a raszkolnyikovok
néha az utcasarkon gubbasztnak
porban-izzadságban fürdetett
kalapjukat a kövezetre teszik
feslettek ők is miként ruháikon a varrás
szárnyak nélküli száműzött denevérek
mintha csak Godot-ra várának
kíméletlen türelemmel
baltájukat – ha volt – egy-egy
öregasszonyban felejtették
s életük csak levert lázadásaik
függvényében értelmezhető

visszhang

széthajtogatva a semmit
a felhőket kisimítva
önnön héttornyodba zárva
visongsz valahol a parton
zsarol a közömbös homok
s egy távoli elmosódott arc...
barátságtalanul szísszen a szó
visszhanggá zsongul a távol
lábak a porban csupasz női lábak
színek fehérlenek sivatagi szélben
s éget a kérdés: *vajon Krisztus*
ott fõnn álmodik-e rólad...

ZÁRÓJELBEN

*...és minden, ami szép,
mögöttem van, és előttem már csak az élet.”
(Orbán János Dénes)*

a hídon

szívünk megtelt az ősszel
kiüresedtek a kertek
csak a köd maradt
mozdulatlan az elhanyagolt
külvárosi házak fölött

álltunk a hídon
lent nyugtalan csend volt
- valamit sodort a víz -
álltunk a hídon
míg levelet hajtott a hajnal

vesztesek

1. gyalogáldozat

ócskaságok közt botorkálunk
keserű hűségben...
a köznapok csatornái
ontják ránk szennyüket
növekszik bennünk a csönd
*s már magunk számára
sem vagyunk fontosak*

2. egymás mellett

józan *nemekkel*
átdöfött álmok porosodnak
mindennapjaink kirakatában

összegabalyodik bennük
múlt jelen és jövő

rohanva élünk egymás
mellett – világtalanul

3. kísértő jelek

leveleket írnak a kitakarított fiókok
mögöttük életre kelnek
az elsietett hazugságok
a papírokból visszasíró szavak

leverik az idő lámpását
visszájukra fordulnak a mondatok
s a pofonokhoz járó feloldozást
ágyhoz szögezi a bűnös lelkiismeret

4. örök vesztesek

állunk pőrén az esőben:
a narancsos fényben kopott
kölépcsők gipszangyalok...
könnyű szél borzolja a hajad
s *hangod a sötétbe olvadva
visszhangtalan marad*

5. méltatlanul

kukoricán térdepelnek
kicsinyes vétkeim

s te méltatlanul bántasz

de a szél mégsem fújja el mellőled
szemérmes árnyékomat

6. semmik vagyunk

már-már szokásunkká vált a búcsú
s megszokottá a messzeség
– *így menekülünk
észrevétlen egy másik életbe*

7. késő

arcod komor falak közé
zárja titkait

lakatlan sziget a jelen

a múltba menekülsz
– *minden késő;
már nem segíthetek*

8. majd

majd... egyszer... talán...
mikor összefutnak az álmoktól
terhelt részeg delfinek

majd egyszer... vagy soha...
*hisz mire megérkezel
én mindíg elmegyek...*

zárójelben

nézem az ébredést
arcod gyűrött selymén
a tovarebbenő álmokat
de csak a ránk avasodott reggelek
mérgezett levegője
reszket körülöttünk
mondd: mi történt velünk
miért vált száraz kenyérré életünk
látod megbicsaklanak a szavak
s örökös zárójelek közé
présel a dacos indulat

számvetés

arcodon simogatás emléke jajdul
ülsz az elaggott verandán
kitágult pupillájával bámul
felhők résein a nap
lettél kopár lakatlan sziget
múltadhoz kérdések kötöznek
fölforrósult álmok

a hiány hiánya

a testedben száradó magok
„tebetsz nekem egy szépséget” –
mondod ilyenkor
ha fölkeres kétarcú Istened

főpróba

az árnyékok megnyúlnak
a hallgatás pecsétje megtörik
néma kutak mélyén
rozsdabarna emlékek...

bűntet a visszanyelt
szavak keserűsége:
meleg az este... füledt...
viharral viselős

lámpák sápadt fénye kíséri
bágyadt beszélgetésünket
hiányzik a könny
hiányzik a harag s minden
mi bensőségesse tehetne
egy áporodott kapcsolat

arcodat nézem s tekinteted
fakó remegésében a reményt
hogy egyszer – tán épp most –
átszakadnak majd
a köztünk épült gátak

részeg napok hordaléka

1.

hirtelen öszülni kezdett az ég
a zuhogó esőben fejedre
húzott gyékénytáskával menekültél
kimondhatatlan nevű síkátorok
szeszélyeit követve – míg egymásba
nem folyt félszeg didergésünk

2.

szempillám súrolta arcodat
a válasz hálás dorombolás:
hagyd most a fényt a hiénáknak
hagyd a részeg álmokat hagyd hogy
mellénk csússzanak a fenyesek
hogy magányunkat levethessük...
hagyd hogy tied legyek a fulladásig...

3.

A templom a semmi szélén állt:
a kertben négy sírkereszt
siratott egy színevesztett
régí világot siratott
négy meddő életet
ott álltunk mi is számkivetve
firtattuk századok üzenetét
de csak a jelen üzent
mikor találkozott kezemmel kezéd

4.

a parkban csitrik fecsegtek
kólát szürcsölve nézték a véneket
ültünk egy padon a fényes ég alatt
figyeltük az idő leszakított levelét
s amint a szökőkút pereméhez ért
megvakult akkor az ég
elfordultak a szégyenlős tekintetek
s csak *én maradtam ott – kettesben veled*

amiről hallgatni kell

másnapos kerítések támaszkodnak
a hajnali derengéshez
a hó elolvad – alatta fölsejlenek
az árulkodó keréknyomok
foglyok maradunk a bokrok ágain
s bár fölöttünk az égbolt is kormosabb
tekintetedből még visszahunyorog a nap
(*magunknak fájunk –
így némitja el gyáva hiányunk
titkolva titkolt érveinket...*)

mélység

könnyeid prizmáján átüt
a tenger meztelensége

félig lezárt szemhéjad alól lesed
vonatablakhoz szorított
arcom lenyomatát

s köztünk a tér már berevetetlen

nekrológ

*...egyszer majd egy gödör vagy pléhdoboz fölött
senki nem azt fogja
gondolni, hogy ez az asszony
nagyon szeretett egy férfit, hanem azt,
hogy rongy volt...”
(Virien Ward)*

mi együtt halunk meg
az őszi erdővel

az ablaküvegen esővíz csordogál
mögötte durcás arcú hold

vagyunk széllel írt üzenet

botorkálunk álmoktól részegen
- de magunk elöl bíjni reménytelen

* * *

a csönd is hazugság
az eső is az
a redőny résein
átszüremlő fény is

a szürkületben nem
látszanak a könnyek
melyek elmosnak mindent
mióta elmentél

* * *

bennünk összefagnak
a dermedt évszakok

körbe kerítenek az árnyak
*s Isten a nyelvébe
barapva hallgat*

a legjobb ha nem gondolsz semmire
a legjobb ha nem mondasz semmit
a csönd vágyaktól vemhes
s mi belülről is fázunk

holnap más lesz minden:
sietekünk s észre sem vesszük majd
mitől náthás az ég
hogya a szélhámos nap
kedélybeteg felhőkkel takarózik
hogya összecsókolóznak a fák
a reggeli szélben
s hogy Isten tenyerének
lenyomata ott simul mindannyiunkon

az utolsó busz

füstös és alkoholszagú volt az éj
tangák tánca vonzotta tekintetem
tenyérnyi emlék – de a szív sebe mély –
s az a lány nem álmodott semmit nekem

üres volt a város – a gyulladás akut –
a csatornákból szennyes ár csobogott
öklömmel vertem egy részeges kaput
míg rám rivalltak az odvas ablakok

foghíjas utcák kószáltak mellettem
a Sóstó kihalt volt akkor s elhagyott
kamasz hold könyökölt egy őszi kertben

fénybe öltözött városról álmodott
kacéran riszálta hátsóját egy busz
s fönt dörgött a menny: Isten húzta a tust

takarásban

fénytelen hold... üres padok...
kilöttyent bor az abroszon
– melletted magányos vagyok:
közénk orgyilkos szél oson

sörösdobozt gurít a szél
nézel reám miként a vak
virág a szív – de ha elmégy
vajon fölkel-e még a nap...

AKKOR IS FÁJNÁL

*„mikor majd nem fog fájni,
böles és nyugodt lesznek,
fényével az idő
így von be, mint a lakka,
hogy ne karcoljanak
rögül jött szelek,
akkor téged is
majd megbocsátalak”
(Kiss Judit Ágnes: mantra)*

hogy magadba zárj

a levelek is visszafelé hulltak azon az éjjelen
beleolvadtunk az erdő szövetébe
cipőm orrát bámultam félszegen
a bugyrot ahová Isten száműzött
karjaid rejtekében vacogtam – hagyva
hogy az esőcseppek végigfolyjanak szerel-
münkön
hogy benned lassan átmelegedjek
s hogy magadba zárj – mint gyűrűket a fák

utazás

1. a Tarn

fölrázott a nyirkos hideg hajnal
a Tarn sziklái – mint kificamodott végtagok
–
heverték a folyó sodró árával dacolva
alattunk vadul zúgott-sistergett az ár
s mi mohón lestük – miként onanizáló
kamaszok a meztelen nőket –
hogy nyeldekli az örvénylő vizet
a torokfájós végtelen

2. Saint-Rome de Dolan

jó volt a fürdőszobából
kiosonva párás testtel
mártózni a kelő nap fényében
egymás helyett az ódon falakat
simogattunk tekintetünkkel
hallgattuk az alant zúgó
folyó diktálta dallamot
s vártuk a bennünk rejlő „*másikat*”

3. Rocamadour

vétkeztünk itt is:
ölelkezés nélkül szerettünk
lettünk kőbe karcolt emlék
– miként e meredek sziklafal

szövetébe szőtt város –
s együgyű csönd termett köröttünk
mikor keselyűk szárnyaira
feszítve ránk ragyogott a nap

4. *Sarlat*

életre keltek a mesék
de tekintetünket elnyelte
az óváros hínárja
sírva menekültél
a tömény önzés elől
elúsztak melletted a szeplős falak
el a gyáva réz ludak
vakuk villantak s a szétszórt
kocsmasztalok között
botorkált a részeg ámulat

5. *Pyla*

az óceán akkor sötét volt és makacs
futva-höngörödvé
toccsantunk a józanító vízbe
a partnak ütköző hullámok
szórták ránk fehér gyöngyüket
a közelben világháborús betonbunkerek
fegyelmetlen torzói
sört ittunk a parton komótosan
a távot kémleltük – sirályok röptét –
s a messi végtelen szürke volt
homályos és hideg...

6. *Carcassonne*

éjfél felé ránk dőltek
a vörösen izzó várfalak
a sikátorok közt eladott
lelkek bolyongtak
lélegeztem a kábító fényeket
táncolt velem a szél
s a ringlispil bátor hat lova
kerestem valamit
ami bennem régről elveszett
nyakamba borult akkor a hold
s jó volt végre csókolni
az éjszaka örült lányait

8. *Lourdes*

egyszerre zuhant ránk a mély és a magas
megvesztegette lelkemet a csönd
beszélni tanultam: kívárni a szavakat
fehéren és kéken égetett a jel
baktattunk a lépcsők között – szólítottál
s én mégsem siettem hozzád lázasan
mert *magához lánccolt a sériült lelkei idő*

tiszaparti alkony

iszapba fűrt fejű
részeg fatörzs
fuldoklik a vízben

távoli templomtorony
szólítja meg a csöndet

félénk alázattal
kutatom arcod melegét

te csillagokat szimatolsz
az estben: belénk szivárgó
szerelmes szavakat

fáradt hullámok
loccsannak a partnak
- tenyerem álma vagy...

szóttlan szerelem

levegőt kapkodva zihálva sietek
hogy utolérjem lábaid között
a gyönyörű tartományt
hogy elheveredjek
a tenger-sós fövényen
hogy kóstoljam álom-ízeid
hogy elnyeljen a lágoló bozót
a barlang-mély izzó parazsa
hogy ficamokkal mit se törődve
elringasson e szóttlan szerelem
hogy szín lehessenek
tekinteted szivárványán

hullámverés

e tangányi alkonyatban
magamnak álmodlak:
testemen ajkad puha rebbenése
bennük a kora ősz minden illata
– a zizzenő avar domború
formák után kutat
fölnyögnek a sűrű lombú fák
ránk robbannak a csillagok
s én parázna tested
hullámverésébe fulladok

tied vagyok

az éji melegben örökké fázom
vesztőhelyem a kietlen Ithaka
gyötör egy régi el nem múló álom
míg el nem nyel a parázsló éjszaka

ernyedő idő bennem kárt nem tehet
lehet Amor nyila bármilyen ravasz
ha elpattannak testemben az erek
csak önvéremmel fertőzhet a tavasz

jöjjön bár Nausikaa avagy Kírké
súgjanak fülembé bódító álmot
legyen a kedvesem lágy ajkú szírén

én a te combod satujára vágyom
te maradtál aki nekem adni kész
elfolyó nedvem immár mind a tiéd

tűzgrás Szent Iván éjjelén

kutyák csaholnak vadul

mint oltárok között a gyertyafény
lobog a meggyónt tegnapi tüze

s mi egymáshoz préselve

kint csődület csontkemény szavak
s a nyitott zsalugáterek mögött
szegmed minden fényt eltemet

tilosban

a szívemre léptél ma

átharapott alma
csurranó nedve vagyunk

titkolózunk:
jelszavak védenek
de ajtóink nem nyílnak sehova

– élve zuhanunk
a halott holnapokba

mellőlünk elfogyott

mellőlünk elfogyott az éj derüje
a kandallóban száraz fa ropogott
de kérdőjelként egymásnak feszülve
lúdbőrző testünk gyönyört szomjúhozott

nem szűnő vágyunk juttatott pokolra
s miként ki faggyúba kócot mártogat
lehunyt pilláid mögött haldokolva
őrült álmokkal mérgeztem álmodat

jövők – ha lett volna is – nem érdekelt
jegyet váltottam egy másik hajóra
hol „es-o-es”-jeleid nem értek el...

picinyke zugban kuporgok azóta
felejtésbe zárva – magházba a mag –
múlttá dermedve az örök éj alatt...

idegenek

aznap mellém ültél a vonaton
könyököddel oldalba böktél
zavart mosolyod mögött
távol felhők gomolyogtak
lázás ügyetlenséggel mesélni kezdteél
nékem – ismerős-idegennek –
hogy közénk szivárogon
a végtelen s hogy megszállhasd
őrizetlenül hagyott lelkeket
később félrebillent fejjel szundikáltál
éreztem arcomon bizsergő hajad
s láttam ahogy a zakatoló sínek
messze röpitették álmodat...
másnap egy kávéház teraszán
cigarettafüst kékje didergette
az arcodat – s te átnéztél
rajtam: lettél köznapi árulóm
azon a zsúfolt kérdésű-délutánon
mikor végleg folyóba dőlték
a közöttünk épült hidak

egyensúlyban

1. olyanok voltunk

olyanok voltunk mint egy
elhagyatott gyárudvar amit fölvert a gaz
gyanakvón néztél hitetlenkedve
– később ismerős-cinkosan
mint régen amikor naponta
szívtam be csiklandó pézsmá-illatod...

2. akkor éjjel

akkor éjjel céltalanul
bókláztunk vihar utáni tócsák
közt egyensúlyozva
köröttünk félkarú fák muzsikáltak
s lúdbőrzött fönn az ég
te sziget voltál a semmiben
s én örült hajótörött...

3. alkonyat

mellém csábul a csönd
vatta-habos nyárfák tüsszentenek
a vér megalvad bennem
s mint a fakó hold az éj mocsarában
elmerülök kettős életemben

4. tétova mozdulatok

engedelmeskedünk
a gravitációnak – egyensúlyozunk –
de kifogyunk egyszer a térből
ahogy medréből kicsap a folyó
s tétova mozdulatokkal
írjuk tele az éjszakát

[akkor is fájnál]

akkor is fájnál
ha magzatvizem volnál
de hínárom vagy
s benned elmerülök

kinőttük a reményeket
az elfekélyesedett köznapok
lázában többé már
nem tudunk megbocsátani

kimenőt kapnak az álmok

vesztőhelyükön
szomorkodnak a csillagok

hiénák vagyunk:
egymásra éhezünk...

Orpheus

tedd félre gyászod Orpheus
a bánat kútja kiüresedett
s te – ki kóstoltad a Styx vizét –
lágýítsd meg a révész haragos szívét –
felejtse el egy éjszakára a halált
csodatévó daloddal békéltesd meg
az erdők-mezők vadjait
térdeljenek eléd a hegyek
jöjjön Arion és a delfinek
hulljanak ki imádságos könyveinkből a szavak
aludják téli álmukat
töröld le Persephoné könnyeit
Eurüdikét álmodd tarka rétek illatába
a harmatos ligetekre varázsolj
gyémánt-ragyogást
pusztuljon a mély torkú bánat
s csak azokat nézd akik hazavárnak

HELYZETJELENTÉS KELETRŐL

*„...valamelyik székében itt
ezeréves kiáltás lakik...”
(Csoóri Sándor: Ősz Erdélyben)*

üzenet a toronyba

(Szerzős Gézának)

ha fölmehtetnék egyszer
a tornyodba Elefántcsont-parton
megmutatnám hogy nálunk renezánszukat
élik a szeánszok (úgy is hívjuk őket
hogy renezsz/*e/*ánsz) ahol – míg kezünket
az asztal lapja fölött tartjuk – titkon
kilopják zsebünkől a jövőt

ha fölmehtetnék egyszer
a tornyodba Elefántcsont-parton
megmutatnám neked a mi *jani-*
csárjainkat
akik még ma is biztos kézzel döfik
testvéreik hátába a jatagánt
és utóbb nagylelkűen megbocsátanak
áldozataiknak

ha fölmehtetnék egyszer
a tornyodba Elefántcsont-parton
rámutatnék néhány dőre szervkereskedőre
akik kiadták szívük üres szobáit
furmányos kufárként remélve
hogy nékik fizet majd lakkbért az Isten

újkori mesék

Hamupipőke bájjait mutogatja
egy színes magazin címodalán
Piroska farkasa megasztár
Csipkerózsika valóság-showban hetegy
a kis habléány olcsó kávé reklámoz
a török bazárban ahol Ali Baba
kínálja alkalmi áron Aladdin
lámpását a bámész turistáknak
odébb rágógumit rágszáló amerikai katonák
alkusznak Harun al Rasid repülőszőnyegére
Hófehérke Csizmás Kandúr
mulatójában táncol – vetkőzik is ha kell –
a hét törpe ugyanitt kidobó-ember
csak az ólomkatonák állnak
rendületlenül emlékeim konyhaasztalán
egykedvűen véve tudomásul hogy *valamiképp*
ismét kinőtt a sárkány levágott bét feje

helyzetjelentés keletről

1. szabadság

megint sintérek viszik a prímet
fényképekre száradnak a mosolyok
– *hiénák szabadsága ez:*
lelegelt forradalom
széthordott istálló-alom
s ha őszbe billen az idő
csak hosszabbodik a magány...
egy vagány bakter csizmaszárbá
tűzte zászlaját s kinevette a csillagot
de a szerelvény rendületlenül robot - - -

2. alku

szaporodnak bennünk a fájdalmas
mint papírlapon az áthúzott sorok
de vajon *kéi merné kérni ezután*
Istentől az elmaradt lakébert...

3. tétlenül

tét nincs hát *tétlenek* vagyunk...
világnagy térképeken változnak a színek
künn kóbor kutyák acsarognak
bezárt ablakunknak
lepkeszárny ütöközik

– határ a határtalan –
az égen elfogyott a nap derűje
összezsugorodtak a levelek:
már megint a patkányok győztek

4. fázunk

minden utcasarkon
ott várnak ránk
a vak koldusok

légüres térben
mozdulnak a tárgyak
bennünk fáznak a hajnalok
mint sivatagi csöndben
a hajléktalanok

5. csavargó idő

gyűlnek a teleírt papírlapok
csupa kérdő mondat
pedig sehoh sem voltál
sehova se mégy
ez itt a jélút vége
ahol még kérhetsz egy
csésze forró teát
mielőtt megnéznéd
az elmúlás előtti utolsó álmat

6. parkolópályán

jóllaknak velem az álmok
reflektorok elpazarolt fénye lökdösi
közelebb a tülekedő járműveket
talán előlről kellene kezdeni
az elrontott tegnapiakat
de *félelek az ismerős sínekre lépni*
mielőtt kihálnék belőlem

végkiárusítás

a vasfüggöny lehullt – a *győztes* integet
torz gerinccel kullog a lelkiismeret

sámándobok szólnak: ébresztik a múltat
elvermelt álmok közt hóhér-eszmék dúlnak

fizetett jüdások útvesztőbe visznek
ránk verik újra a levetett bilincset

perspektívánk csekély: lotyók még lehetünk
bordélyházi senkik alkuszának felettünk

magyar kereszt

anyámat láttam jégverésben
csapzott hajába sár ragadt
félzett kincseit óvta-védte
a felhőkbe fülő alkonyat

kendője válláról lecsúszott
cipője sárban cuppogott
minden lépésnél újra s újra
a Megváltó feszült meg ott

házunkat részeg hódok bontják
vagyunk céltáblák vagy nyulak
alólunk elfogyott az ország
s Isten nekünk fityiszt mutat

a kitagadott

(Ratkó József emlékének)

visszavár elnémult városod
a szökőkút jéghideg vize
s takarja bár süppedő homok:
kopott sínpár vár valakire

egy bolond szív hazáról dalol
mit belep az idő horhosa
tapsol s a teljességről csahol
a sok szabadlelkű ostoba

lány napsütés hullámverése
nyit álmaidnak tág teret
fuldoklik benne ezer éve
a megsebzett lelkiismeret

üzenet Székelyföldre

(2004. december 5. után)

azóta örökös félálomban élünk
az égi áramszünet
beteg szívünkre szakad
hideg holdfény terem itt és gyűlölet
légy hát álnok vagy légy ostoba
s ne tudd többé mi a haza
mert itt nem kellesz senkinek
s nemhogy élned: halnod sem lehet
maradj hát számkivetve
hűvös fenyvesek között
ahol félrebeszélnek még most is
a seblázás álmú Ábelek

megalázva

meghajlott gerinccel gyáván
mi incselkedünk a *nincsel*
keresünk csomót a kákán
bennünk a szégyen kilincsel

kiscsikók vagyunk a pányván
s ha sarkig tárul a semmi
lélekig aszályban árván
e semmit fogjuk szeretni

jeltelenül

1. esőben

a tetőkön eső dobol
hideg kövek közt didereg a város
s mi rozsdafoltok vagyunk
a meztelen árkádok alatt

2. ősz

jeltelenek a napok
és jelentéktelenek

megbarnulnak az álmok
s a hazug nyarakban
ott lüktet az ősz

3. végtelen út

mögöttem a fölfalt tegnapok
csigalépcsős delírium

künn nyárfák havaznak

– belezuhanok a fénybe:
mellettem ébredek - - -

4. eltévedt idő

mint szétszórt
ruhadarabok a földön
ott hever előttünk
a kifordított jövő...

5. láz

tócsák tükrében
fekete álmok

rejtőzködve élek

– de közétek tartozom
nélkületek is - - -

megtaposva

elvermelték az igazat
elfedte korcs szósvatag

lármas hited eltekergett
feslett olesó délibáb lett

semmi a te menedéked
bitófán lógnak az érvek

szétaposva – talpuk alatt –
sárba ragadt kavics maradsz

valami hiányzik

(Nagy Gáspárnak)

valami hiányzik a gesztenye-illatú őszből
– utcára űzött éhező kutyák morgása kísér
szirénák sikoltoznak
visszhangoznak a kimondatlanul hagyott
nevek
a téren lovas rendőrök masíroznak
– posztmodern színdarab díszletei –
csukott szemmel megyünk haza
nem tudunk illendően viselkedni
zavartan dőlünk az omladozó házfalnak
bent dolgoznak az integrált áramkörök
ellenszegülés nincs
– s már magunkra hagytak a könnyeink is...

vadászat

1. az olajfák hegyén

az olajfák hegyén
csörtetnek hajtók
hamisan csörren az ezüstpénz
ránk mordulnak az árnyak
a véres mohaágyak
s a hajnal már halott - - -

2. bezárva

bezárva kuporog a csönd
– Isten áruhát öltött

kufárok kínálják-adják
szava szűrt szilánkjait

3. pogány szertartás

önnön árnyékunkba lépünk

már tudjuk:
nincs nagyobb magány mint az
útszélien ácsorgó lányoké

*s hiába hívjuk Istent:
csak az üzenetörögző felel...*

4. vagyunk

bennünk rekedt a kezdet és a vég
itt lüktet halántékunkon minden
évszak minden szenvedély

arcunkra reszketeg kéz zarándokol:
vagyunk csönd vagyunk jelbeszéd
vagyunk éjszakában kucorgó árnyék...

5. az Ararat foglya

kilopták alólunk a földet
elszakadt rózsafüzérek kísértének
hol van ilyenkor a gondnok
vagy a pásztor
akire bizva volt az őrzés
szájtátva állunk Noé bárkája mellett
– de *közülnök melyik vagyok én?*

vérüinktől

a legjobbak halva születtek
– vagy idő előtt

zsarol minket az Isten
– állít próbák elé –

pusztító nyarak jönnek
csalunk és családunk

hogyan lehessünk durván
ácsolt keresztfák

s hogy vérüinktől legyen nyirkos
a homok a Golgotán

Utószó

A *Gyalogáldozat* mind nyelvi kifejezésmódjában, mind témaválasztásaiban szervesen kapcsolódik Oláh András korábbi könyveihez. A négy ciklusba rendezett versek – miként néhány korábbi kötetében – a *Gyalogáldozat*ban is alapvetően a következő kérdések köré szerveződnek:

– az egyén viszonyulása az élethez, halálhoz, Istenhez és a másik emberhez

– az egyén viszonyulása a történelemhez, hagyományokhoz, magyarsághoz

– a magyarság múltjának és jelenének sorskérdései

– Isten viszonya az emberhez és „szerepe” az emberi történelemben.

Akik először tartanak kezükben Oláh-verseskötetet, így voltaképpen képet kaphatnak az alkotó egész költészetéről. E témakörök kifejtése előtt azonban érdemes egy pillantást vetnünk arra, hányféle nézőpontból szólal meg a lírai én Oláh András költészetében? Egyedi és merész az a költői attitűd, ahogyan az alkotó játszik a (kulturális) hagyománnyal, mint textussal és mint jelkép- és utalásrendszerrel.

A *Gyalogáldozat* első ciklusának címadó verse a *temetőőr nallomása* például a jól ismert hamleti jelenetet egy temetőőr nézőpontjából láttatja. Korábbi kötetekben sem ritka az, amikor a lírai én egy klasszikus irodalmi jelenet, vagy közismert történelmi esemény egy-egy mellékszereplőjének bőrébe bújva szólal meg. Általában egy eddig ismeretlen szereplő, „gyalog” nézőpontjából, aki nem sokat ért abból, ami körülötte történik. A szokatlan nézőpontválasztás lehetőséget teremt arra, hogy teljesen új aspektusból mutassa meg az adott történetet. Izgalmas, újszerű például a költői én megszólalása *Az utolsó vacsora (Szilán-*

kok, 2000) című versben, melyben egy nem nevesített apostol értetlenkedve figyel a híres vacsora eseményeit. Nem kevésbé bátor megoldás A *Fagyógy és jégcsapok (2005) csipkebokor* című versében egy bámészkodót választani alanyként a jól ismert Mózes-történetet leírásához. Persze mindez egyrészt a kulturális hagyományok értelmének, értelmezhetőségének kérdését is fölveti az idő távlatából, másrészt azt, hogy a jelen pillanattól szemlélődve viszont mennyire nem lehet rálátása az egyénnek egy adott történelmi szituációra.

A lírai szerepjáték klasszikus változatát alkalmazza a költő számos versében, így például az *utolsó szó jogán* címűben, (*Szülánkok, 2000*), ahol a vershelyzet (Giordano Bruno a máglyán) teremt alkalmat az elmélkedésre, vagy *Az egy filmszalag vége* (2002) című kötet teljes Odüsszeusz-ciklusa.

Visszatérve a *Gyalogáldozathoz. Az Újkori mesék* című vers például már másképp játszik a meshősökkel, irodalmi szereplőkkel. Devalválva és a jelen társadalmi keretei közé helyezve őket egyúttal implicit korrajzot ad, hasonlóan ahogyan a *Szülánkokban* a *...vagy ...* című vers is.

A kötet két középső ciklusa (*Zárójelben* és *Akkor is fájnál*) elsősorban az egyéni lét kérdéseit és lehetőségeit boncolgatja egy férfi-nő kapcsolat keretein keresztül. Korábbi költeményeihez hasonlóan itt is a beteljesült, de diszharmonikus szerelem, a befejezhetetlen kapcsolat reménytelensége uralja a költeményeket.

Talán a *zárójelben* és a *főpróba* című versekben fejt ki leginkább ezt a halódó, de alapvetően statikus állapotot. A *mélység* utolsó sora „köztünk a tér már bevehetetlen” és a *takarásban* „melletted magányos vagyok: közénk orgyilkos szél oson” véglegesíti a távolságot a lírai én és a nő között. Ugyanakkor üde színfoltként hat nemcsak a kötetben, de Oláh András egész lírájában az a néhány vers,

melyben valódi intimitás, bensőségeség jelenik meg, mint például a *részeg napok bordaléka; hogy magadba zársz, szótlan szerelem*, stb. Kevés az ilyen idilli pillanat szerelmi költészetében.

A közvetlen élmények, érzelmek és létállapotok kifejezése mellett gazdag gondolatúság jellemzi a kötetet. Oláh egész költészetében fontos az ontológikus kérdések mellett a történelmi múltra és a jelen korra való folyamatos reflexió is.

Sajnos a magyarság múltjával, jelenével és jövőjével kapcsolatban meglehetősen negatív kép rajzolódik ki műveiben.

A *fekete álmok* vershelyzete két ember kapcsolatából indul ki, mígnem az utolsó sor finom utalása, metaforája által a jövő reménytelensége immár nemcsak az egyénre, de az egész magyar sorsra vonatkoztható: „mögöttünk a jövő: / álnok álmok / puffadt teste sodródik / az idő Csele-patakjába fúlva”.

A kötet utolsó ciklusa, a *Hehlyzetjelentés keletről* elsősorban a mai magyar jelenre reflektál. A kép lejtűtő: a magyarság erőtlenség, elvtelenség, kihasználva és kiszolgáltatottan sodródik. (Ld.: *végkiürítés, magyar kereszt, megtaposna* stb.)

Korábbi kötetének nem egy versében (pl.: *történelmi lecke, magyar a magyarnak (Szülánkok)*) történelmi múltunk nagy alakjairól, s ez által az egész magyar történelemtől negatív képet fest. Ugyanakkor az *ezredvégi ugar, sírodát rázum, lélekbarang, Kölssey (Szülánkok); sirató, bísmagyar (Egy filmszalag vége)* és számos más vers éppen arra figyelmeztet, hogy lenne hová visszanyúlni.

A jelen helyzet miatt érzett reménytelenség mellett tehát sok helyen megjelenik a felrázó hangvétel, a vállódüh. Ezzel együtt a konkrét felelősség kérdése is előtérbe kerül Trianon, 1956 és más történelmi események kapcsán (ld.: *magyar sors, kései perirat, a szemben az Édennel* című

versek, *Fagyöngy és jégcsapok* 2005). Szintén ilyen szembe-sítő-haragvó hangvételű vers az *Európa lábtörője* (*Fagyöngy és jégcsapok*), melyben a meglehetősen arrogáns, határozott kezdés után „senkiország senkiföldje / ne sírdogálj; nézz tükörbe” és a magyar haza ostromozását követően szerepel egy félmondat: „Istened is csak űzött vad”. Ez a megjegyzés azonban átvezet minket a következő gondolat-körhöz: hogyan fejtődik ki a lírai én és a transzcendencia viszonya, illetve Isten és a magyarság, Isten és az emberiség relációja Oláh András költészetében?

Talán meglepő, de az istenélmény gyakrabban jelenik meg a történelmi sorskérdésekkel szorosan összefonódva, mint az egyén egzisztenciális kérdéseit boncolgató versekben. Mindez abból adódhat, hogy a lírai ének nincs igazán „személyes kapcsolata” Istennel. Igaz, hogy elvont transzcendencia-élmény helyett egy végtelkig megszemélyesített, degradált istenkép bontakozik ki Oláh költészetében, mindez azonban nem jelent egyúttal személyességet. Néhány versében meg is jelenik a kapcsolat-felvétel igénye, a lírai én Istent kereső emberként szólal meg, akit azonban az Úr maga utasít el. I.d. *Küszöböd előtt* című versben (*Fagyöngy és jégcsapok*): „küszöböd előtt toporogtam Uram / (..) / de látom: neked is könnyebb nélkülem / (..) / mert még mindig nem / vagyunk egészen egymásra hangolva.” Ugyanezt az élményt közvetíti a korábbi *leltár* (*Egy filmszalag vége*): „Isten elkerült engemet”, olykor pedig az ember végső, teljes ontológikus magányáig is eljut. (I.d.: *csőd* (*Szilánkok*), a *legmélyebb csőnd felé* (*Egy filmszalag vége*) c. verseket.)

A megszemélyesített Isten leginkább egy fáradt, magára hagyott, száználmas, magatehetetlen öregemberként jelenik meg, aki nem tud és nem is akar mit kezdeni az általa teremtet világgal és az elszabadult emberi fajjal: „Isten a nyelvébe harapva hallgat” (*nekrológ*); „piros lapot

kapott / s magányosan gubbaszt a cserepadon.” (*szemtanú*; *Fagyöngy és jégcsapok*).

Sehol sincs a „mi atyánk”, a gondoskodó szülői vezető-óvó kéz az egész költészetben. Helyette egy süket, felelőtlen, hóbortos vénember képe rajzolódik ki: „hiába hívjuk Istent csak az üzenetrögzítő felel” (*radászat*), „Isten teveled fej vagy írást játszik” (*csak játék*) stb. Nincs meg a bizalom, hogy Isten képes lenne segíteni: „csak én várok még; / tán jön valaki, hogy letörölje / arcomról a szomorúságot” (*az íveghyegen túlról*, *Fagyöngy és jégcsapok*). Az a valaki azonban, Oláh András lírájában biztosan nem Isten. Ugyanakkor az Úr pont olyan magányos, mint az ember, a kommunikáció egyik irányban sem működik. A *jövendülés* című versben (*Egy filmszalag vége*) Istennek jósolja meg egy cigányasszony, hogy az emberiség javíthatatlan marad, és végképp elfordul tőle.

De még ennél is messzebbre mennek azok a sorok, melyekben az Úr nemcsak isteni attribútumaitól fosztatik meg, de a lehető legprofánabb helyzetekben látjuk. Az utóbb idézet versből: „Isten koldulni ment”. Vagy: „figyel bennünket / egy részeg Isten (...) mozdulatlan az ég” (*a bölcsék*; *Fagyöngy és jégcsapok*). A *szukadék* című versben pedig – ugyanebből a kötetből – a nagykorosított világ magára hagyja Istent, mint „megunt divát”.

Nem túlzás talán azt állítani, hogy Oláh költészetében a *nyolcadik napon* (*Egy filmszalag vége*) című vers az, amely a legmesszebbre megy Isten „megszentségtelenítésében”, ami azért is különös, mert egyúttal cikluscím-adó vers is, ezáltal külön hangsúlyt nyerve. A nyolcadik napon, tehát a teremtés utáni pillanatban vagyunk, amikor is Isten: „fölvágta ereit (...) rángatózva öklendezett (...) ágytala fölbillent / s a föld azóta az ég mocskában fürdik.” Az örjögő, beteg Úr, nem csak szakrális mivoltából vetkőzik ki, de az egész teremtés értelmé megkérdőjeleződik ebben a versben.

Ez az Isten képtelen uralni a világot a negatív erőkkel szemben, inkább behunyja szemét, vagyis szemet huny a rémtettek fölött (*Ld.: Babylon pusztulása; ráismerni még Fagyóny és jégcsapok*). Tulajdonképpen a történelmi mértetek megértésének vágya vezeti mindvégig a lírai ént, és ugyanez vetheti föl a magatehetetlen Isten mellett, a bűnös Isten lehetőségének gondolatát is. A *latrok* (*Egy film-szalag vége*) című versben például Isten egyszerűen „gyónni ment”. A *Vallomásokban* (*Fagyóny és jégcsapok*) pedig: „bepanaszollak, mert a / világot megváltani / nem engedted Uram”. A *Gyalogáldozat* kötetzáró versében is (*Véruinktől*) ez a negatív istenkép jelenik meg elég markánsan: „zsarol minket az Isten (...) hogy véruinktól legyen nyirkos / a homok a Golgotán.”

A kötet(ek)et meghatározó témák mellett számos egyéb mellékszál is megjelenik Oláh András költészetében. A *Gyalogáldozat* első ciklusában több ilyen vers is van. Ezek közül is kiemelkedik például a *Műtét után*, melynek naturalista, nyers hangvétele izgalmas disszonanciát képez a szonett-formával, s a vershelyzet kórházi környezete az igazi életigenléssel. A *Tévedés* című (önmegszólító) műben a legtöbb ember sorsára ismerhet abban, ahogyan a fiatalkori tervek, és a szabadságvágy a hétköznapi életükben is, ahogyan Karinthi klasszikusában is. Nagyon szép a Márai halálára írt *cinkosok*, vagy a József Attilát parafrazeáló *mérlegelve*. Izgalmasak és a Kárpát-medencénél szélesebb horizontra nyitnak a *minden a régi, és a cédrusok között* című versek. Az *akkor is fájnál* ciklus szerelmes költeményei között megbújik az epikusabb *idegenek*, amely egy kapcsolatkezdemény felvillanásának és kudarcba fúlásának „története”, valamint az *Orpheus*, melyben a költszetet teremtő és örömet hozó erejéről és megnyugvás-keresésről dalol a lírai én.

Néráth Mónika

Kereső

A TEMETŐÓR VALLOMÁSA
 időtlenül / 6
 az eladott lelkek
 arborétuma / 7
 csavargó / 8
 a temetőór vallomása / 9
 műtét után / 10
 minden a régi / 11
 mérlegelve / 12
 tévedés / 13
 siratófal / 14
 fekete álmok / 15
 halottak napján / 16
 mezítelenül / 17
 a cédrusok között / 18
 cinkosok / 19
 köznapi szentek / 20
 visszhang / 21

ZÁRÓJELBEN
 a hídon / 24
 vesztesek / 25
 zárójelben / 28
 számvetés / 29
 főpróba / 30
 részeg napok hordaléka / 31
 amiről hallgatni kell / 33
 mélység / 34
 nekrológ / 35
 az utolsó busz / 37
 takarásban / 38

AKKOR IS FÁJNÁL
 hogy magadba zárj / 40
 utazás / 41
 tiszaparti alkony / 44
 szótlán szerelem / 45
 hullámverés / 46
 tied vagyok / 47
 tűzugrás
 Szent Iván éjjelén / 48
 tilosban / 49
 mellőlünk elfogyott / 50
 idegenek / 51
 egyensúlyban / 52
 [akkor is fájnál] / 53
 Orpheus / 54

HELYZETJELENTÉS
 KELETRŐL
 üzenet a toronyba / 56
 újkori mesék / 57
 helyzetjelentés keletről / 58
 végkiürítés / 61
 magyar kereszt / 62
 a kitagadott / 63
 üzenet Székelyföldre / 64
 megalázva / 65
 jeltelenül / 66
 megtaposva / 68
 valami hiányzik / 69
 vadászat / 70
 véruinktól / 72